מסורת הש"ם

מ"ל דיבון ועטרות שבסוף

מסעי. ב) וגי' הערור בערר

כל הרביעי סבר לאשלומינהו לכלהו פרשייתא דכלה במעלי

יומא דכפורי פיי הן שמנה פרשיות שקורין בד' שבתות שבאלול ובד' שבתות שבאדר

ומפני שהיה רב ביבי טרוד

בחדש הכלה במסי דכלה לא מלא פנאי להשלים כל פרשה בשבתה], ג) פסחים סח: יומא

פא: ר״ה ט., ד) וסנהדרין

לו.ז, ה) חוליו כו., ו) ב"ב יד:

מנחות לט, ז) פסחים קיב: ה) [ע"ש ברש"י וברשב"ם המעשה בענין אחר ול"ע גם

וכרסב"ם המעשה בענין אחר ול"ע גם בפי' רש"י דהכא], **ט**) לקמן סא. נו"ד י'

בפי רש"י דהכא], ט) לקמן סא. ע"ש, י) תוספתא פ"א

פח. ע"ש, ") מוספחם פ"ם ה"ב, כ | דברים ון, () [בקדושין דף מני המתהרגם פסוק כלורמון, מ) [כל"לוכ"יה בסתג עשין יטן, () [טוב להגיה ללבן],

הגהות הב"ח

(h) רש"י ד"ה אני לויתי וכו' פרס לבא כל"ל ותיבת ומדי

נמחק: (ב) תום' ד"ה ישלים וכו' במדרש יש ג' דברים:

מוסף תוספות

א. בתוס׳ רי״ש כתב. וזמז

הסמ"ג) וכ"ה בתוס' בי"א

ב. בתוס׳ רי״ש הוסיף. דהא דקאמר דלילא הוא משמע לענין שכיבה.

מוסף רש"י

זשלמה כתוב

אך בלי המילה

תרגום שמפרש לפעמים. כי כמו שהתרגום מפרש לע"ה כך הם ואפי׳ עטרות ודיבון. שאין בו תרגום: מעלה עליו הכחוב כו'. והכי קאמר קרא הכינו עלמכם בתשעה לחדש לענוי המחרת והרי הוא בעיני כענוי היום: לחקדומינהו. לסדר כל הפרשיות בשבת חחת או בשתי שבתות: עד שישחוט את הורידין. כדי שינא כל הדם. ולא אמר כן אלא בעוף הואיל ולולהו כולו כאחד:

מחמת חונסו. שחלה או שנטרד בדוחה מזונות הזהרו בו לכבדו: שברי לוחות מונחות בחרון. דכתיב ודברים יו חשר שברת ושמתם בארון אף השברים תשים בחרון: משום סכנה. שלח יקון ידו: משום קלקול סעודה. אף בחבורה קטנה יצא דם וילכלך את המאכל וימאים את המסובין: בלא ק"ש. שתהא מטתך דומה למטת ארמית: ארמית ממש. על מטת ארמית: מעשה דרב פפא. שאמרה לו שב על המטה והיה בנה מת מוטל עליה והיתה רוצה להעליל עליו ולומר שישב עליו והרגו: אסור לעבור וכו'. שנראה כמברים טוצמו מפחח ביח הכנסת שבמזרח: על גב היד. את יד חברו הוא נושק ודרך חשיבות הוא זה מפני הרוק: אנא בשדה. דאמרי אינשי אזנים לכותל: בדבר אחר. תשמיש: אני לויתי למקודשי. במפלח בבל כחיב אני צויתי את מלכי פרם (א) ומדי לבא ולהשחיתה: ליליא הוא. עד הנן החמה: דקיימי בההיא שעסא. הלכך זמן ק"ש דיום הוא דגבי קרית שמע ובקומך כתיבי והא קיימי: ואפילו 10 עמרות ודיבון שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו רב ביבי בר אביי סבר לאשלומינהו לפרשייתא ירכולא שתא במעלי יומא דכפורי יחנא ליה סדכולא חייא בר רב מדפתי כתיב 2וטניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב וכי בתשעה מתענין והלא בעשרה מתענין אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי. סבר לאקדומינהו אמר ליה ההוא סבא תנינא ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר כדאמר להו ר' יהושע בן לוי לבניה אשלימו פרשיותייכו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום יוהזהרו בורידין כרבי יהודה דתנן ∘רבי יהודה אומר יעד שישחום את הורידין והזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו דאמרינן ילוחות ושברי לוחות מונחות בארון אמר להו רבא לבניה כשאתם חותכין בשר אל תחתכו על גב היד איכא דאמרי משום סכנה ואיכא דאמרי משום קלקול סעודה ואל תשבו על ממת ארמית ואל תעברו אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפללין. יואל תשבו

על מטת ארמית. איכא דאמרי לא תגנו בלא

ק"ש ואיכא דאמרי דלא תנסבו גיורתא וא"ד

. ארמית ממש ומשום מעשה דרב פפא ®דרב פפא אזל לגבי ארמית הוציאה לו ממה אמרה לו שב אמר לה איני יושב עד שתגביהי את הממה הגביהה את הממה ומצאו שם תינוק מת מכאן אמרו חכמים אסור לישב על ממת ארמית ואל תעברו אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפללין מסייע ליה לרבי יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע בן לוי $^{\circ}$ אסור לו לאדם שיעבור אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפללין אמר, אביי ולא אמרן אלא דליכא פתחא אחרינא אכל איכא פתחא אחרינא לית לן בה ולא אמרן אלא דליכא בי כנישתא אחרינא אבל איכא בי כנישתא אחרינא לית לן בה ולא אמרן אלא דלא דרי מונא ולא רהים ולא מנח תפילין אבל איכא חד מהגד לית לן בה: תניא אמר ר"ע כשלשה דברים אוהב אני את המדיים כשחותכין את הבשר אין חותכין אלא על גבי השולחן כשנושקין אין נושקין אלא על גב היד וכשיועצין אין יועצין אלא בשדה אמר רב אדא בר אהבה מאי קראה יוישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו: תניא אמר רבן גמליאל בשלשה דברים אוהב אני את הפרסיים הן צנועין באכילתן וצנועין בבית הכסא וצנועין בדבר אחר: יאני צויתי למקודשי תני רב יוסף אלו הפרסיים המקודשין ומוומנין לגיהנם: רבן גמליאל אומר וכו': אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ג יתניא ר"ש בן יוחי אומר יפעמים שאדם קורא ק"ש שתי פעמים בלילה אחת קודם שיעלה עמוד השחר ואחת לאחר שיעלה עמוד השחר ויוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה. הא גופא קשיא אמרת פעמים שאדם קורא קרית שמע שתי פעמים בלילה אלמא לאחר שיעלה עמוד השחר ליליא הוא והדר תני יוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה אלמא יממא הוא לא לעולם ליליא

לעולם הוא והא דקרי ליה יום דאיכא אינשי דקיימי בההיא שעתא אמר רב אחא בר חנינא אמר רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי שמעון בן יוחי איכא דמתני להא דרב אחא בר חנינא אהא דתניא רבי שמעון בן יוחי אומר משום ר' עקיבא יפעמים שאדם קורא קרית שמע שתי פעמים ביום אחת קודם הגץ החמה ואחת לאחר הגץ החמה ויוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה הא גופא קשיא אמרת פעמים שאדם קורא ק"ש שתי פעמים ביום אלמא קודם הנץ החמה יממא הוא והדר תני יוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה אלמא ליליא הוא

מבינים מתוך הלע"ז. ולא נהירא שהרי התרגום מפרש במה שאין ללמוד מן העברי כדאשכחן 0 בכמה דוכתי דאמר רב יוסף (מגילה ד' ג.) אלמלא תרגומא דהאי קרא לא ידענא מאי קאמר ע"כ אין לומר בשום

לשון פעם שלישית כי אם בלשון תרגום: ואפילן עמרות ודיבון ובו'. פי׳ רש"י אפי' עטרות ודיבון שאין בו תרגום שלריך לקרותו שלשה פעמים בעברי. וקשה אמאי נקט עטרות ודיבון שיש לו מ"מ תרגום ירושלמי. היה לו לומר ראובן ושמעון או פסוקא אחרינא שאין בו תרגום כלל. ויש לומר משום הכי נקט עטרות ודיבון אע"ג שחין בו תרגום ידוע אלא תרגום ירושלמי ולריך לקרות ג' פעמים העברי מ"מ יותר טוב לקרות פעם שלישית בתרגום: כאילן מתענה תשיעי ועשירי. ה״פ אס נלטווה להתענות יום ט'. והחשה רבינו שמואל ב"ר אהרן מינבי"ל מאי קשיא ליה והא כתיב בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מלות (שמות יב) ואותו ערב ר"ל ערב של ט"ו הכא נמי נימא מאי ערב ערב של עשירי ויש לומר דשאני התם דכתיב תאכלו לבסוף דמשמע הכי בראשון בי"ד בלילה תאכלו מצות. אבל הכא כתיב ועניתם הודם בערב דמשמע ועניתם מיד ביום המשיעי: ישלים פרשיותיו עם הצבור. נראה דכל השבוע מכיון דמתחילין לקרות הפרשה דהיינו ממנחת שבת ואילר עד שבת הבאה נהראת עם הלבור ואע"ג דלענין גיטין לא נקרא קמי שבת אלא מרביעי ואילך× (בפסחים ד' קו.) מ' [וזמן השלמה יש] במדרש (כ) ג' לברים לוה רבינו הקדוש לבניו בשעה שנפטר שלא תאכלו לחם בשבת עד שתגמרו כל הפרשה משמע דקודם אכילה לריך להשלימה. ומיהו אם השלימה לאחר אכילה שפיר דמי. מ"מ מצוה מן המובחר קודם אכילה: לא לעולם ליליא הוא. תימא אס כן לימה רבותה שפעמים יש הדם הורא לאחר שיעלה עמוד השחר שני פעמים ויולא בו משום שחרית ומשום ערבית ב. וי״ל דהכי קאמר לעולם לילא הוא בשאר מלות דבעינן בהו יום כמו תפילין ולילית. אבל גבי ק"ש לא הואיל ואיכא אינשי דקיימי בההיא שעתה לחו זמן שכיבה הוה. והחי דנקט לאחר שיעלה עמוד השחר לאו דוקא מיד הוא דהא לריך להמתין לכל הפחות שיעורה דמתניתין (לקמן

א וטוש"ע יו"ל סי' כב סעיף :1:6 לו ב מיי׳ פ"ו מהלכות מפלה הלכה א ממג

עשין יט טוש"ע או"ח סימן ל סעיף ח: ל סעיף ח: לו ג ד מיי׳ פ״א מהלי ק״ש הלי י יב סמג עשין יח טוש״ע או״ח סימן נח סעיף ג ד ה ובסימן ללה סעיף ד:

תורה אור השלם

 עַטָרוֹת וְדִיבֹן וְיַצְוַר וְנִעְוַר וְתָּלְעָלֵה וְהָעְרֵה וְשָּׁלְעַלֵה וּבְען: . במדבר לב ו

ב-שבת שבתון הוא לֶכֶם 2. שָבַּוּ שַּבְּוּזוּן ווּאַזּ יְבֶּבּ וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשׁתֵיכֶם בְּתֶשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב בֵּעֶרֶב עַד עָרֶב תִּשְׁבְּתִוּ ויקרא כג לב וישלח יעקב ויקרא נ. וְיְשְלַוֹ וּלְלֵאָה הַשְּׁדֶה אֶל לְרָחֵל וּלְלֵאָה הַשְּׁדֶה אֶל צאנו: בראשית לא ד 4. אַנִי צְנִיתִי לְמְקְדָשְׁי גַּם קַרְאתִי גָבוֹרְי לְאַפִּי עַלִיזַי ישעיהו יג ג :אותי:

רבינו חננאל

רכ ביבי בר אביי סבר לאשלומינהו לכולהו פרשייתא דכלא במעלי . וד׳ פרשיות שקורין באדר. ומפני שהיה רב ביבי בר אביי טרוד [בחדש הכלה] במסכתא דכלה ולא מצא פנאי [לקרות] להשלים כל פרשה בשבתא סבר לאשלומינהו לכלהו הני ר' פרשיות בערב יוהכ"פ. אסקינא תנינא ובלבד שלא יאסקינא הנינא הבקבר שקא יקדים ושלא יאחר אלא כל פרשתא בשבתא. והזהרו בורידין. פי׳, חוטין דקין שהן מלאין דם וסמוכין שהן מלאין דם וספוכין לושט. ומשום מעשה דרב פפא. שהיה נושה בארמאי ממון ובא לביתו לפרעו, והיה לאותו ארמאי בן . ומת והיה מוטל על המטה, כיון שנכנס רב פפא אמר ליה שב על המטה, כיון שישב על המטה צעק ו שישב על המטח צעק כי אתה הרגת את בני וכר'. [באותה שעה אמרו אל תשב במטה ארמית]. א"ר יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל. הא דתנן רבן גמליאל אומר עד שיעלה גמליאל השחר. אמר רב ןיהודה] אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל, וכן הלכה לעולם עד שיעלה עמוד השחר ואפילו שלא בשעת הדחק, אבל הא דתני ר' שמעון בן יוחאי משום רבי עקיבא פעמים שאדם קורא קרית שמע שתי פעמים. קרית שמע שתי פעמים ביום, אחת קודם הנץ החמה ואחת לאחר הנץ החמה ויוצא בה ידי חובתו של יום ושל לילה, וא"ר יהושע בז לוי הלכתא כותיה. ההיא קרא ק״ש עד שעלה עמוד . השחר, הואיל ועדיין לא הנצה החמה התירו לו הנצה החמה ההיח קד בשעת הדחק כגון דאיתניס בשכרון וכיוצא בו, ובלבד שלא יאמר השכיבנו, אבל שלא בשעת הדחק לא יצא

מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי. להם דרשה חליבה דמ"ד חיו . אדם מחבר על סוספס עינוי נהתחיל ונהתענות מנעוד יום, ואפילו למאן דאית ליה מוסיפין מחול על קודש, מקרא אחרינא נפקא ליה, מבחרים ובקליר תשבות, הלכך כי אתא האי בתשעה להכי ושתיה אני קורא עינוי (פטחים טח:) דהכי אמר קרא ועניתם בחשעה, אכילת משעה אני בחשטה, לכילת חשעה חני קורא עינוי, וכיון דאכילתו עינוי חשיבה כל דמפיש באכילה ושמיה טפי עדיף, דהא מדקאמר בערב על כרחך לא מקפיד אעינוי דמשעה, וכי קרי עינוי דתשעה, וכי קרי עי בתשעה אכילה ושתיה דיז קרי עינוי (ר"ה מ.) והכי משמע קרא ועניתם בתשעה, כלומר התהו עלמד בחשעה שתוכל להתענות בעשרה, מתענה בתשעה (יומא פא:). עד שישחוט את הורידין. חוטי הלואר שמקלחין את הדם. ובגמרא מפרש דאעוף כאחד אינו חותכו ומולחו כבשר חיה ובהמה (סנהדריו צו.). והזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו. מף ומחמת חונסו הוח (שם). אסור לו לאדם שיעבור

וכר׳ בשעה שהצבור מתפללין. דכיון שאינו נכנס נראה כפורק עול ומכזה כית הכנסת (לקמן שא.) או: שנראה ככופר, שעומד

אם קרא אחר שעלה עמוד השחר. [פעמים שאדם קורא ק"ש וכו' לאחר שעלה עמוד השחר ויוצא בה ידי חובתו וכו' של יום]. והכי הלכתא מדאמרינן בפרק תפלת השחר אבוה דשמואל ולוי כי הוו נפקי באורחא הוו מקדמי ומצלו וכי מטא זמן ק"ש קרו.

ט:) עד שיכיר בין תכלת י לכרתי: